

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНИКА**

Факультет історії, політології і міжнародних відносин
Кафедра політичних інститутів та процесів

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Філософія політики

Освітня програма “Політологія”
перший (бакалаврський) рівень вищої освіти

Спеціальність **052 Політологія**

Галузь знань **05 Соціальні та поведінкові науки**

Затверджено на засіданні кафедри
політичних інститутів та процесів,
протокол № 1 від 29 серпня 2022 року

м. Івано-Франківськ – 2022р.

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Філософія політики
Рівень вищої освіти	перший (бакалаврський) рівень вищої освіти
Викладач (-і)	Березовська-Чміль Олена Борисівна
Контактний телефон викладача	+38(0342)59-61-46
E-mail викладача	olena.berezovska@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	2.Цикл професійної підготовки 2.2. Нормативні дисципліни
Обсяг дисципліни	6 кредитів ECTS , 180 год.
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua
Консультації	Упродовж вивчення курсу згідно розкладу
2. Анотація до курсу	
Серед навчальних дисциплін, роль і значення яких неухильно зростає, важливе місце посідає «Філософія політики» як система наукових знань про специфіку політичної сфери, політичного пізнання, буття людини в політиці, політичний простір і час, базові категорії та принципи політичних відносин.	
3. Мета та цілі курсу	
Мета: засвоєння основних фундаментальних ідей та принципів філософії політики як особливого способу концептуалізації світу політичного.	
Цілі:	
<ul style="list-style-type: none"> – засвоєння студентами знань про зміст фундаментальних принципів, категорій та сутнісних характеристик філософії політики; – набуття навичок аналізу буття та місця людини в політиці, політичної легітимності та особливостей діяльності суб'єктів політики; 	
отримання студентами знань та уявлень про співвідношення насилля та ненасилля в політиці, морального обов'язку та політичної доцільності, непокорі владі та моральної відповідальності.	
4. Компетентності	
Інтегральна компетентність	
ІК01. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у політичній сфері, що характеризуються комплексністю та невизначеністю умов, із застосуванням теорій та методів політичної науки.	
Загальні компетентності	
ЗК01. Знання предметної області та розуміння професійної діяльності.	
ЗК04. Здатність бути критичним і самокритичним	
ЗК06. Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології.	
ЗК06. Вміння виявляти, ставити та розв'язувати проблеми.	
ЗК07. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.	
Спеціальні (фахові, предметні) компетенції	
СК01. Здатність використовувати категорійно-понятійний та аналітично-дослідницький апарат сучасної політичної науки.	
СК02. Здатність застосовувати політологічне мислення для розв'язання теоретичних та практичних проблем у політичній сфері на основі опанування класичної та сучасної політичної думки.	
СК03. Здатність описувати, пояснювати й оцінювати політичні процеси та явища у різних історичних, соціальних, культурних та ідеологічних контекстах.	
СК05. Здатність аналізувати взаємодію політичних акторів та інститутів, владу та	

урядування, політичні системи та режими, політичну поведінку у різних контекстах їх функціонування.
 СК06. Здатність аналізувати публічну політику на місцевому, національному, європейському та глобальному рівні
 СК07. Здатність застосовувати теорії та методи прикладної політології, політичних комунікацій, спеціальних політологічних дисциплін у професійній діяльності, в тому числі з урахуванням потреб забезпечення сфер національної безпеки держави.
 СК08. Здатність презентувати результати теоретичних і прикладних досліджень для фахівців та нефахівців.

5. Результати навчання

РН01 Розуміти предметну область, етичні та правові засади професійної діяльності
 РН03 Вміти критично мислити у сфері професійної діяльності
 РН04 Мати навички професійної комунікації
 РН05 Вміти використовувати інформаційні та комунікаційні технології у професійній діяльності.
 РН06 Знати свої права та обов'язки як члена демократичного суспільства та використовувати їх у професійній діяльності
 РН08. Вміти використовувати базовий категорійно-понятійний та аналітично-дослідницький апарат сучасної політичної науки.
 РН12. Вміти аналізувати взаємодію політичних акторів та інститутів, владу та урядування, політичні системи та режими, політичну поведінку у різних контекстах їх функціонування.
 РН13. Вміти аналізувати публічну політику на місцевому, національному, європейському та глобальному рівні.
 РН16. Презентувати результати теоретичних і прикладних досліджень фахівцям і широкій аудиторії, засобам масової інформації, експертам з інших галузей знань.

6. Організація навчання курсу

Обсяг курсу

Вид заняття	Загальна кількість годин
лекції	30
семінарські заняття / практичні / лабораторні	30
самостійна робота	120

Ознаки курсу

Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий
шостий	Політологія	третій	нормативний

Тематика курсу

Тема 1. Філософія політики як навчальна дисципліна
 Тема 2. Генеза філософсько-політичної думки
 Тема 3. Людина і політика
 Тема 4. Політика і мораль
 Тема 5. Пізнання і принципи політичної рефлексії
 Тема 6. Політична ідеологія як теоретико-політична парадигма буття
 Тема 7. Детермінантні основи та доцільність в політиці
 Тема 8. Системність у політичних відносинах та в політичній діяльності
 Тема 9. Буття влади
 Тема 10. Принципи легітимації політичної влади
 Тема 11. Політичний розвиток
 Тема 12. Політика, право та свобода
 Тема 13. Хронополітика

Тема 14. Геополітика

Тема 15. Соціокультурні суперечності сучасної політики

Перелік питань для обговорення на лекції та семінарських заняттях, список літератури для підготовки до кожного заняття та завдання для самостійної роботи, перелік індивідуальних науково-дослідних завдань та вимоги до їх виконання визначені робочою навчальною програмою навчальної дисципліни та розміщені в системі дистанційного навчання.

7. Система оцінювання курсу

Загальна система оцінювання курсу	Структура розподілу балів: 1) робота на лекціях та семінарських заняттях – 25 балів 2) індивідуальне завдання – 10 балів; 3) контрольна робота – 10 балів; 4) самостійна робота – 5 балів. 5) екзамен – 50 балів <i>Загальна кількість – 100 балів, форма підсумкового контролю - екзамен.</i>
Вимоги до письмової роботи	Письмове опитування здійснюється у формі письмової контрольної роботи (або тестування), що максимально оцінюється у 10 балів. Виконання письмової роботи передбачає: 1) повторення здобувачами лекційного матеріалу та отриманих знань під час підготовки та проведення семінарських занять, самостійного опрацювання рекомендованої літератури; 2) при написанні роботи - виявлення розуміння сутності понять і термінів (5 балів), вміння аналізувати, структурувати основні принципи та методи дослідження (5 балів);
Семінарські заняття	Оцінювання знань студентів на семінарських заняттях проводиться за п'ятибальною шкалою. Пропонуються наступні форми роботи на семінарських заняттях: виступ, презентація, опонування, доповнення, участь у дискусії. При цьому враховуватимуться лише логічно обґрунтовані виступи, альтернативні тези, змістовні доповнення, що дійсно сприятимуть розгляду проблемних питань. Усна відповідь може бути доповнена наочними посібниками, зокрема, візуалізованою презентацією (обсягом 10-15 слайдів), зміст та використання якої оцінюється окремо.
Умови допуску до підсумкового контролю	За умови відпрацювання пропущених занять та належного виконання завдань студент (-ка) допускається до екзамену (підсумкова оцінка є результатом сумування балів за всі виконані завдання та форми контролю). Усі види завдань студенти повинні виконати до моменту виставлення підсумкової оцінки (як правило підсумковий бал виставляється на останньому семінарському занятті в кінці семестру). Мінімальна кількість балів для складання екзамену – 50, максимальна – 100.

8. Політика курсу

Політика навчального курсу передбачає перездачу усіх невиконаних завдань у випадку пропущених занять без поважних причин. За умови відсутності студента (-ки) на заняттях або ж невчасного виконання завдань студенту пропонується у визначений викладачем день і час відпрацювати пропущені заняття. У випадку незадовільного виконання завдань, виявів недобропорядної поведінки, академічної недоброчесності (списування, плагіату), викладач пропонує студенту (-ці) повторно виконати необхідний вид роботи. З поважних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування) навчання може відбуватись дистанційно за умови погодження із керівником курсу.

9. Рекомендована література

- ✓ Андрущенко В.П. Соціальна філософія. Історія, теорія, методологія / В.П.Андрущенко, Л.В.Губерський, М.І.Михальченко. – К.: Генеза, 2006. – 648 с.
- ✓ Гаєвський Б.А. Філософія політики / Б.А. Гаєвський– К.: Вища школа., 2005. – 158 с.
- ✓ Донченко О. А., Романенко Ю. В. Архетипи соціального життя і політика — К.: Либідь, 2001
- ✓ Дашутін Г.П., Михальченко М. І. Український експеримент на терезах гуманізму / Г.П. Дашутін, М. І. Михальченко. – К. : Парламентське видавництво, 2001. – 336 с.
- ✓ Малахов В.А. Етика і політика: проблеми взаємозв'язку / В.А.Малахов, А.М.Єрмоленко, О.О.Кисельова та ін. – К.: Стилос, 2001. – 215 с.
- ✓ Кальченко Т.В. Глобальна економіка: методологія системних досліджень: Монографія. — К.: КНЕУ, 2006. — С. 67—68.
- ✓ [Коломієць А. Є.](#) Моральні аспекти політичної відповідальності / А. Є. Коломієць // [Молодий вчений](#). - 2016. - № 3. - С. 577-582.
- ✓ Киричок О. Політика та мораль у письмовій спадщині Давньої Русі (на матеріалі «Повчання» Володимира Мономаха) / О. Киричок, О. Ківшик // Філософські обрії. — 2007. — № 18. — С. 51-60.
- ✓ [Косьмій О. М.](#) Чесність у політиці: аксіологічний аспект / О. М. Косьмій // [Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Серія 22 : Політичні науки та методика викладання соціально-політичних дисциплін](#). - 2014. - Вип. Спец. вип.. - С. 144-148.
- ✓ [Міщенко А. М.](#) Особливості інтерпретації моральної дилеми в політиці на прикладі концепції Майкла Оукшота / А. М. Міщенко // [Політикус](#). - 2016. - Вип. 1. - С. 21-24.
- ✓ [Сорба О.](#) Моральний вимір політики: етична політика та політична етика / О. Сорба // [Вісник Львівського університету. Серія філософсько-політологічні студії](#). - 2013. - Вип. 3. - С. 84-94.
- ✓ [Соловей А. М.](#) Ханна Арендт про співвідношення політики і моралі / А. М. Соловей, В. Ю. Штерн // [Панорама політологічних студій](#). - 2013. - Вип. 11. - С. 6-14.
- ✓ [Тімашова В. М.](#) Політична етика як невід'ємний супутній складник політичної сфери / В. М. Тімашова // [Сучасне суспільство](#). - 2016. - Вип. 1. - С. 178-188.
- ✓ Титаренко О. Перспективи становлення політичної філософії / О. Титаренко // Політичний менеджмент. - 2008. - № 3. - С. 43-50. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/PoMe_2008_3_6
- ✓ Шайгородський Ю. Політика як міф і наукова діяльність / Ю. Шайгородський // Політичний менеджмент. - 2008. - № 6. - С. 30-40. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/PoMe_2008_6_5

- ✓ Петровський П. М. Парадигма як модель дослідження суспільно-владних відносин / П. М. Петровський. // Державне будівництво. - 2008. - № 2. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/DeVu_2008_2_58
- ✓ Радченко О. В. Цінність в системі державного управління: категоріальний аспект / О. В. Радченко. // Державне будівництво. - 2008. - № 2. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/DeVu_2008_2_6
- ✓ Бабкіна О. В. Нова філософія політики в множинності сучасного світу / О. В. Бабкіна // Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Серія 22 : Політичні науки та методика викладання соціально-політичних дисциплін. - 2011. - Вип. 6. - С. 5-11. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nchnpu_022_2011_6_3
- ✓ Маслак О. Тиранія як проблема філософії права та філософії політики / О. Маслак // Філософська думка. - 2014. - № 3. - С. 120-125. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Philos_2014_3_11
- ✓ Сорока М. В. Предметна диференціація політичної філософії та політичної науки як методологічна основа дослідження історії української політичної філософії / М. В. Сорока // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Філософія. Політологія. - 2014. - Вип. 2. - С. 32-38. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/VKNU_FP_2014_2_10
- ✓ Кремень В. Філософія історичного дискурсу в час політизації історії та історизації політики / В. Кремень, В. Ткаченко // Політичний менеджмент. - 2009. - № 3. - С. 26-45. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/PoMe_2009_3_5
- ✓ Сорока М. В. Методологічні засади дослідження історії української політичної філософії / М. В. Сорока // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Філософія. Політологія. - 2014. - Вип. 3. - С. 26-32. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/VKNU_FP_2014_3_9
- ✓ Пазенок В. Політична культура і демократія / В. Пазенок // Філософія політики : хрестоматія. – К. : Знання України, 2003. – Т.4. – С. 421–423.
- ✓ Попович М. Червоне ХХ століття / Мирослав Попович. – К.: АртЕк, 2005. – 888 с.
- ✓ Тейлор Ч. Мультикультуралізм і «політика визнання» [Пер. з англ.] / Ч. Тейлор— К.: Альтерпрес, 2004. — 172 с.
- ✓ Філософія політики: підручник / Авт.-упоряд. : В. П. Андрущенко, В. С. Бакіров, М. І. Бойченко, Л. В. Губерський. – К. : Знання України, 2003. – 400 с.
- ✓ Усов Д. В. Історико-філософські виміри взаємин політики та моралі / Д. В. Усов // Антропологічні виміри філософських досліджень. - 2014. - Вип. 5. - С. 120-128. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Avfd_2014_5_14

Викладач

Березовська-Чміль О. Б.